

VODIČ ZA RODITELJE

ŠTO UČINITI I KAKO SE
NOSITI SA SEKSTINGOM
MEĐU MLADIMA?

Ovu publikaciju je financirala Hrvatska zaklada za znanost projektom UIP-2020-02-3553 "Priroda i odrednice sekstinga među adolescentima i mladima: Kros-kulturalno istraživanje (SextYouth).

Autori:

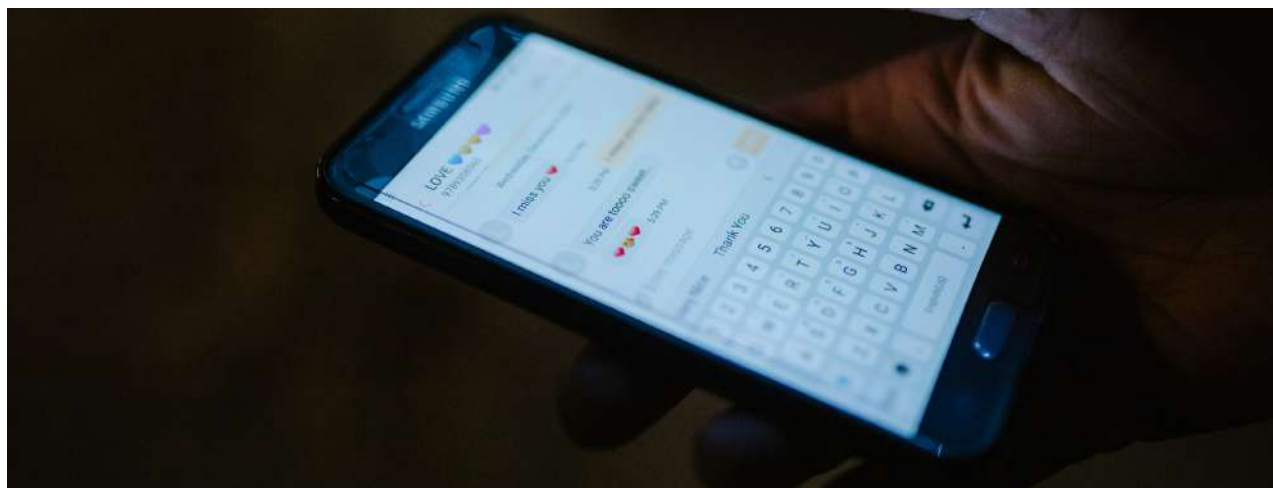
doc. dr. sc. Arta Dodaj, Odjel za psihologiju Sveučilišta u Zadru
prof. dr. sc. Kristina Sesar, Studij psihologije, Sveučilište u Mostaru
Krešimir Prijatelj, mag. psych., Odjel za psihologiju Sveučilišta u Zadru

Grafičko oblikovanje: Krešimir Prijatelj, mag. psych.

Fotografije: Canva

© **SextYouth projekt.** Dozvoljeno je slobodno korištenje, kopiranje i distribuiranje ove publikacije za namjenu edukacije. Nije dozvoljena prodaja niti bilo kakvo drugačije komercijalno korištenje. Dozvoljeno je citiranje i prenošenje dijelova ili cijelih tekstova uz obavezno navođenje izvora i autora.

Što je seksting?

Seksting ili razmjena seksualno eksplicitnih sadržaja putem elektroničkih medija relativno je novi i učestali oblik komunikacije. Uobičajeno se definira kao **slanje, primanje i/ili objavljivanje seksualno eksplicitnih poruka, fotografija i videozapisa (bilo da je riječ o vlastitim polugolim/golim fotografijama/ videozapisima ili fotografijama/videozapisima neke druge osobe) preko mobilnog telefona, interneta i/ili društvenih mreža.**

Seksting je sve češće pristupan među mladima i razlozi tome su mnogobrojni – ostvarivanje seksualnog zadovoljstva, pritisak, radoznalost, privlačenje pažnje itd.

Mladi su navikli dijeliti i dokumentirati svoje živote na Internetu. Vrlo je lako pritisnuti tipku „pošalji“ prije nego što uopće razmislimo o mogućim posljedicama.

Kod mladih **prefrontalni dio mozga** (pretežno odgovoran za donošenje odluka, preuzimanje rizika, rješavanje problema i poznavanje posljedica djelovanja) **posljednji je dio njihovog mozga koji se razvija, a koji još uvijek može biti u razvoju do ranih 20-ih.** Zato im je potrebna vaša pomoć za donošenje zdravih odluka, rješavanje problema i razumijevanje mogućih posljedica njihovih postupaka.

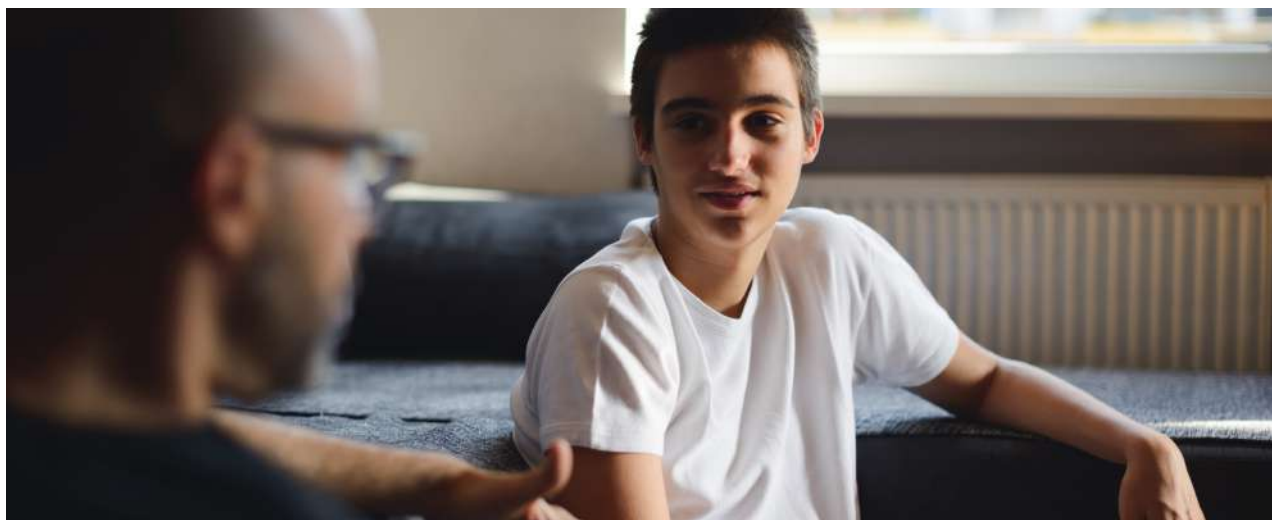
Ako ustanovite da je Vaše dijete sudjelovalo u sekstingu, ovaj vodič će vam pomoći razumjeti što učiniti i kako se nositi s tim.

NEKI KORISNI SAVJETI

Razgovarajte o seksualnosti

- Nemojte se suzdržavati od obrazovanja vlastite djece o seksualnosti. **Ako ih vi ne obrazujete, netko drugi hoće.**

Razgovarajte o sekstingu

- **Nemojte pretpostavljati** da vaše dijete neće poslati i/ ili proslijediti seksualno eksplicitan sadržaj. Razgovarajte o rizicima odnosno posljedicama dijeljenja seksualno eksplicitnog sadržaja. Probajte im približiti posljedice na temelju njihovog dosadašnjeg iskustva koja imaju kada se takav sadržaj podijeli.
- Važno je **naučiti djecu da je način na koji se od njih očekuje da se ponašaju u stvarnom svijetu upravo način na koji bi se trebali ponašati i na internetu.** Na primjer, ako ne bismo hodali ulicom goli zašto bi onda to radili na internetu?

Jednom podijeljen sadržaj nikada se ne može vratiti

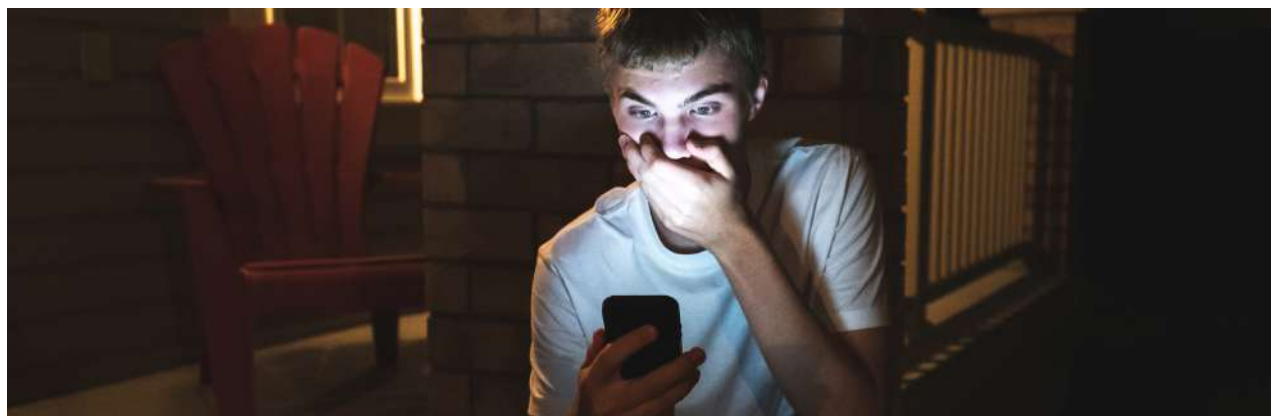
- Iako **postoje stvari koje se mogu učiniti kako bi se smanjilo proširivanje sadržaja**, ipak slanjem istoga više ne možemo unazad. Nužno je objasniti djeci da poruke, fotografije ili videozapisi poslani putem interneta ili mobilnih telefona nikada **nisu uistinu privatni ili anonimni**.
- Pitajte svoju djecu **kako bi se osjećali kada bi potpuni stranac vidjeo njihovu „fotografiju“**. Ili kako bi se osjećali kada bi se tako nešto dogodilo najboljem/oj prijatelju/ici.

Pritisak

- Adolescenti vrlo često imaju potrebu poistovjetiti se ili približiti svojim vršnjacima. Tako mogu vjerovati da se od njih očekuje sudjelovanje u sekstingu jer svi to rade. Mlade ljude važno je poticati da **razmotre sve posljedice** određenog ponašanja, **nauče zauzeti se za sebe** i za ono što vjeruju ispravno, a ne ono što se od njih očekuje.
- **Otvoreno razgovarajte o osobnoj odgovornosti**, osobnim granicama i kako se oduprijeti pritisku vršnjaka. Ovakvi razgovori trebali bi se često događati - ne samo kada se pojave problemi.

Odgovornost

- Ako vaše dijete dobije tuđi seksualno eksplicitan sadržaj, važno je objasniti što je njihova odgovornost. Također, možemo ih pitati **kako bi se osjećali da je to njihova poruka/fotografija/videozapis**.
- Važno je **obavijestiti roditelje, školsko osoblje i/ili policiju** o navedenom.

KORACI KOJE MOGUĆE PODUZETI AKO JE VAŠE DIJETE PODIJELILO VLASTITI SEKSUALNO EKSPLICITNI SADRŽAJ:

Korak 1 – Ponudite razumijevanje i podršku

- To je puno lakše reći nego učiniti, posebno ako se sadržaj naširoko dijeli, ali uistinu postoje stvari koje možete učiniti.
- Ponudite podršku vašem djetetu. Naglasite mu da ćete mu pomoći da proširivanje takvog sadržaja prestane.
- Istražite činjenice povremeno s njima.
- Sačuvajte dokaze, možda će vam zatrebati kasnije.

Korak 2 – Pitajte ih s kim su podijelili vlastiti sadržaj

- Pitajte ih s kim su takav sadržaj podijelili. Možda će im biti neugodno priznati s kim su podijelili sadržaj.
- Ako smatrate prikladnim kontaktirajte osobu s kojom su podijelili sadržaj.

Korak 3 – Obavijestite pružatelja internetskih usluga (internet service provider)/web stranicu

- Većina sadržaja dijeli se putem mobitela, ali se mogu dijeliti na stranicama društvenih mreža.
- Ako je podijeljen na web-stranici/društvenoj mreži, stupite u kontakt s njima i prijavite takav sadržaj.
- Ako je sadržaj podijeljen putem mobilnog telefona, kontaktirajte mobilnog operatera (A1, T-mobile itd.) jer biste možda htjeli promijeniti broj mobilnog telefona vašeg djeteta kako ne bi nastavljao primati sadržaj od strane neželjenog kontakta.

Korak 4 – Obavijestite nadležna tijela

- Obratite se lokalnoj policiji. Ovo je posebno važno ako mislite da je vaše dijete možda bilo prisiljeno podijeliti vlastiti sadržaj.
- Ako mislite da je vaše dijete dragovoljno podijelio sadržaj (npr. u svrhu održavanja intimne veze itd), možda nećete htjeti obavijestiti policiju. Ovo je stvarno prostor za vlastito prosuđivanje. Možda ćete imati potrebu kontaktirati dečka ili djevojku vašeg djeteta i/ili njihove roditelje i saznati kako najbolje riješiti situaciju i smanjiti daljnje proširivanje sadržaja.
- Ako je sadržaj vašeg maloljetnog djeteta podijeljen s punoljetnom osobom, javite se policiji.

Korak 5 – Obavijestite školu

- Stupite u kontakt sa školom svoje djece i obavijestite ih o tome što se dogodilo, oni će vam moći pomoći u daljnjem rješavanju situacije i pružiti podršku vašem djetetu.
- Ako sumnjate da je vaše dijete bilo prisiljeno podijeliti sadržaj kao dio seksualnog iskorištavanja ili zlostavljanja, također morate obavijestiti školu. Ona će slijediti postupke zaštite dobrobiti djeteta i moći vam pomoći u pružanju podrške vašem djetetu.
- Teško vam je kao roditelju prolaziti kroz ovo, kao i vašem djetetu. Pobrinite se da vašem djetetu ponudite podršku. Nemojte se bojati tražiti podršku, bilo da se radi o vanjskoj stručnoj podršci ili čak policiji.

KORACI KOJE MOŽETE PODUZETI AKO JE VAŠE DIJETE PRIMILO ILI PROSLIJEDILO SEKSUALNO EKSPLICITAN SADRŽAJ:

Korak 1 – Pitajte ih tko im je poslao takav sadržaj

- Ako sumnjate ili vam je rečeno za takav sadržaj, pitajte ih tko ih je podijelio s njima.
- Objasnite im ih da nisu u nevolji, ali da mislite da je važno smanjiti proširivanje takvog sadržaja.
- Ne šalžite sadržaj niti ga dijelite s drugima. Pogledajte ga samo ako mislite da je iz određenih razloga neophodno.
- Ako sumnjate da su sadržaj podijelili i odrasli obavijestite nadležna tijela.
- Ako sumnjate da je sadržaj podijeljen u svrhu zabave - i ako vaše dijete poznaje osobu čiji je sadržaj podijeljen – možda ćete htjeti obavijestiti njihove roditelje/školu djeteta.

Korak 2 – Obavijestite neophodne osobe

- Morat ćete obavijestiti policiju, centre za zaštitu djece ili (ako vaše dijete poznaje osobu čiji je sadržaj podijeljen. Možete obavijestiti njihove roditelje ili školu svoje djece.
- Što god radili, obavezno recite nekome – nemojte to zanemariti!

Korak 3 - Nemojte odmah izbrisati sadržaj s telefona

- Dok ne obavijestite potrebno osoblje, nemojte brisati sadržaj s djetetovog telefona. Možda će vam biti neophodan kasnije. Možda ćete htjeti zadržati telefon u međuvremenu i staviti ga na sigurno mjesto.

Korak 4 - Sljedeći koraci

- Nakon što ste nekoga obavijestili, pobrinite se da razgovarate o problemu sa svojim djetetom kako biste mu objasnili posljedice prosljeđivanja tuđeg sadržaja.
- Izbrišite sadržaj s telefona.

ZAKLJUČAK

Poticanje otvorene, jasne i nedvosmislene komunikacije sa mladima može biti vrlo korisno u prevenciji online rizičnih ponašanja poput sekstinga. Ipak, važno je da roditelji, skrbnici i ostale osobe koje sudjeluju u odgoju i obrazovanju mladih znaju kako ispravno postupiti u slučajevima sekstinga kako bi se smanjile neugodne i negativne posljedice do kojih su razna istraživanja pokazala da može doći nakon sekstinga među adolescentima.

Literatura

Bianchi, D., Morelli, M., Nappa, M. R., Baiocco, R., i Chirumbolo, A. (2018). A bad romance: sexting motivations and teen dating violence. *Journal of Interpersonal Violence*, Online first.

Buljan Flander, G., Prijatelj, K., Raguž, A., Čagalj Farkas, M., i Selak Bagarić, E. (2021). Rasprostranjenost i navike sekstinga kod djece srednjoškolske dobi u Hrvatskoj. *Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju*, 162(1-2), 7-25.

Burić, J., Garcia, J. R., i Štulhofer, A. (2021). Is sexting bad for adolescent girls' psychological well-being? A longitudinal assessment in middle to late adolescence. *New Media & Society*, 23(7), 2052-2071.

Dodaj, A., Sesar, K., i Jerinić, S. (2019b). A prospective study of high-school adolescent sexting behavior and psychological distress. *The Journal of Psychology*, 30, 1-18

Döring, N. (2014). Consensual sexting among adolescents: Risk prevention through abstinence education or safer sexting?. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 8(1).

Sesar, K., i Dodaj, A. (2019). Sexting and emotional regulation strategies among young adults. *Mediterranean Journal of Clinical Psychology*, 7(1).

Sesar, K., i Dodaj, A. (2020). *Seksting: Razmjena seksualno eksplicitnog sadržaja*. Sveučilište u Mostaru.

Sesar, K., Dodaj, A., i Šimić, N. (2019). Motivational determinants of sexting: Towards a model integrating the research. *Psychological Topics*, 28(3), 461-482.

Wood, M., Barter, C., Stanley, N., Aghtaie, N., i Larkins, C. (2015). Images across Europe: The sending and receiving of sexual images and associations with interpersonal violence in young people's relationships. *Children and Youth Services Review*, 59, 149-160

